

Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Digitálna Európa pre všetkých: ponúkať inteligentné a inkluzívne riešenia v praxi

(2020/C 39/18)

Spravodajkyňa: Anne Karjalainen (FI/SES), poslankyňa zastupiteľstva mesta Kerava**POLITICKÉ ODPORÚČANIA**

EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNOV

Úvod

1. predkladá na žiadosť **fínskeho predsedníctva Rady Európskej únie** jasné návrhy, ako môžu miestne a regionálne komunity vyvíjať a zavádzať inteligentné a inkluzívne digitálne riešenia pre všetkých občanov bez ohľadu na to, kde v Európskej únii žijú;
2. berie na vedomie návrhy, ktoré predseda a prvý podpredseda VR predložili v strategickom dokumente *Digitálna Európa pre všetkých* ⁽¹⁾ a ktoré by mali byť zahrnuté do nasledujúceho strategického programu Európskej komisie pre rozvoj digitálneho jednotného trhu;
3. by privítal, keby tieto návrhy prispeli k **strategickým prístupom v rámci programu Európskej komisie Digitálna Európa**, na základe ktorých sa stanoví obsah pracovných programov a konkrétne využitie fondov v rokoch 2021 – 2022. Chcel by prispieť k investičným prioritám programu Digitálna Európa, ktorými sú: vysokovýkonná výpočtová technika, umelá inteligencia, kybernetická bezpečnosť, pokročilé digitálne zručnosti a podpora čo najväčšieho využívania digitálnych technológií v rôznych sférach spoločnosti;

Spoločenské výzvy, na ktoré by sa digitálne riešenia mali zamerať

4. s poľutovaním konštatuje, že hoci sa v prioritách politického programu novej Komisie zdôrazňuje nevyhnutnosť podporovať inovatívne technológie, ako je umelá inteligencia a platformová ekonomika, nekladie sa v nich dostatočný dôraz na inkluzívny digitálny jednotný trh;
5. zdôrazňuje, že pre trvalý úspech digitálneho jednotného trhu je nevyhnutné, aby z neho mali prospech všetci občania v celej Európskej únii;
6. podporuje návrh Európskej komisie na vytvorenie silného programu Digitálna Európa, ktorý sa však musí rozšíriť v celej Európskej únii prostredníctvom siete regionálnych centier digitálnych inovácií financovanej v rámci programu, aby mal každý primeranú možnosť využívať výmenu informácií, partnerské učenie a rozvoj medziregionálnych partnerstiev;
7. zastáva názor, že prístup k digitálnemu hospodárstvu a aktívna účasť na ňom sú kľúčom k úspešnému miestnemu a regionálnemu rozvoju v budúcnosti;
8. domnieva sa, že pojem „digitálna súdržnosť“ je dôležitým doplňujúcim rozmerom tradičnej koncepcie hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti vymedzenej v Zmluve o EÚ. Navrhuje preto otvorenú diskusiu o budúcej úlohe digitalizácie pri presadzovaní súdržnosti v Európskej únii. Cieľom by malo byť riešiť spoločenské výzvy, ako sú demografické problémy, zmena klímy a meniace sa pracovné prostredie, a zároveň zabezpečiť, aby sa na žiadnu osobu ani región nezabudlo, a podporiť podnikanie;
9. oceňuje, že Komisia zvolila prístup na základe konkrétnych javov, ktorý umožňuje pri hľadaní riešení na globálne výzvy využiť výskum a inovácie. Digitálne technológie sú kľúčovým faktorom v úsilí členských štátov EÚ riešiť dôležité spoločenské výzvy, ktorým miestne a regionálne samosprávy v celej EÚ čelia v oblastiach, ako sú zmena klímy, demografické zmeny a zmeny na trhu práce;

---

(1) COR-2019-03082-00-00-TCD-TRA.

10. zdôrazňuje najmä potenciál existujúcich a vznikajúcich technológií vo verejnom sektore pri znižovaní administratívnej záťaže a plytvania, keďže umožňujú znásobiť zvýšenie efektívnosti a ponúkajú nové riešenia na spoločenské výzvy;
11. podporuje víziu takej Európy, kde budú môcť digitálne technológie, inovácie a umelá inteligencia zabezpečiť európskym občanom konkurencieschopné pracovné miesta, lepšie zdravie a kvalitu života, lepšie verejné služby a prístup k medzinárodným tokom poznatkov;
12. vyzýva na úzku európsku spoluprácu medzi všetkými úrovňami riadenia v EÚ s cieľom dosiahnuť lepšie využívanie, ďalšie posilnenie a rozšírenie digitálnej transformácie vychádzajúcej z potrieb občanov v mestách a spoločenstvách;
13. konštatuje, že z hľadiska politiky EÚ je rozhodujúce, aby sa investovalo do vytvárania inovačných ekosystémov a aby sa posilňovala inovácia v kľúčových technológiách, ako je umelá inteligencia, internet vecí a 5G na miestnej a regionálnej úrovni v celej EÚ, a ako kľúčovú príležitosť osobitne vyzdvihuje regionálne stratégie inteligentnej špecializácie v rámci príslušných fondov EÚ;
14. považuje za dôležité, aby regióny dokázali posúdiť stav existujúcich centier so zreteľom na kritériá a budúce úlohy centier digitálnych inovácií. Na to, aby malé a stredné podniky (MSP) a miestna samospráva mohli skutočne využívať odborné znalosti centier, mali by centrá a ich siete fungovať efektívne a poskytovať vysokú úroveň odborných znalostí a služieb. Na splnenie tohto cieľa je dôležité regionálne a tematické zameranie centier a spolupráca s miestnymi školami a univerzitami a regionálnymi ekosystémami;
15. zdôrazňuje, že v celej EÚ by sa mala podporovať sieť centier digitálnych inovácií s cieľom zabezpečiť, aby každý región NUTS 2 mal jedno centrum zriadené s podporou z programu Digitálna Európa;
16. konštatuje, že silnou stránkou Európy by mala byť jej schopnosť zistiť, aké príležitosti a etické problémy so sebou prináša umelá inteligencia zosúladiť ich. Základné spoločné hodnoty Európy veľmi dobre umožňujú zosúladiť demokraciu a ľudské práva s umelou inteligenciou. Pre umelú inteligenciu treba vypracovať etické usmernenia a právny rámec;
17. zdôrazňuje, že je potrebné, aby sa miestne a regionálne samosprávy zapojili do rozsiahlej spolupráce s cieľom zlepšiť interoperabilitu orgánov verejnej správy a poskytovanie verejných služieb. Rozvoj cezhraničných infraštruktúr, interoperability a vypracovanie spoločných noriem je jedným z prvkov programu Digitálna Európa, ktorý môže priniesť skutočnú európsku pridanú hodnotu. Malo by sa pokračovať v prepájaní veľkých európskych, celoštátnych a regionálnych infraštruktúr. V tejto súvislosti vyzýva, aby sa aj po roku 2020 pokračovalo v programe ISA2 (riešenia interoperability pre európske orgány verejnej správy);

Posilniť právomoci miestnych a regionálnych samospráv

18. pripomína, že mestá a regióny rôznej veľkosti v celej Európe musia byť súčasťou európskej digitálnej transformácie. Regióny a obce musia prijímať rozhodnutia o prehodnocovaní správnych záležitostí, technickej infraštruktúre, službách a politike v oblasti údajov. Program Digitálna Európa by mal pracovníkom regionálnej a miestnej správy poskytovať odvetvové programy odbornej prípravy zamerané na pokročilé digitálne zručnosti;
19. podporuje pripravované vyhlásenie siete Eurocities s názvom *Collaborate, Empower, Sustain* o tom, že treba spojiť sily a podporiť digitálnu transformáciu v európskych mestách a spoločenstvách, s cieľom zaisťovať úzku európsku spoluprácu medzi všetkými úrovňami riadenia v EÚ, a tak dosiahnuť lepšie využívanie, ďalšie posilnenie a rozšírenie digitálnej transformácie vychádzajúcej z potrieb občanov v mestách a spoločenstvách;
20. súhlasí so sieťou Eurocities, že mestá a spoločenstvá predstavujú ideálne testovacie prostredie pre digitálne riešenia, pričom treba zabezpečiť koordinovanú účasť zainteresovaných strán a aktívne zapojenie občanov;
21. vyzýva miestne a regionálne orgány, aby podporovali dialóg medzi všetkými úrovňami verejnej správy a priemyslom, zamestnávateľmi a odborovými organizáciami o pracovných podmienkach a právach zamestnancov v čoraz digitalizovanejšom pracovnom prostredí, pričom treba prehodnotiť politiky zamestnanosti členských štátov EÚ a zosúladiť ich s najnovšími technologickými výzvami;
22. poznamenáva, že zabezpečenie dodávok prírodných zdrojov a zníženie uhlíkovej stopy sú kľúčovými aspektmi udržateľného rozvoja. Udržateľný rozvoj možno urýchliť prostredníctvom digitalizácie a zavádzania inteligentných riešení v podnikateľskej činnosti, každodennom živote a vo verejných službách, najmä v oblasti dopravy a energetickej účinnosti;

23. vyzýva regionálnych a miestnych aktérov, aby čo najviac využívali licencie otvorených zdrojov. Softvér a softvérové komponenty, ktoré miestna samospráva objednáva pre vlastnú potrebu, by sa mali spravidla vyrábať na základe softvérovej licencie, ktorá klientovi umožňuje výrobok voľne upravovať, vyvíjať a distribuovať podľa svojich želaní či potrieb alebo o to požiadať tretiu stranu. Podporuje to skutočné vytváranie ekosystémov a otvorenú súťaž založenú na vedomostiach. Okrem toho väčšina kompenzácií v projektoch s otvorenými zdrojmi sa vypláca regionálnym a miestnym aktérom, a nie stranám mimo EÚ. Opätovne použiteľné riešenia zvyšujú dôveru a zabezpečujú transparentnosť, čím si získavajú podporu občanov;
24. zdôrazňuje, že v kontexte interoperability verejných služieb by sa digitálne informácie, ktoré spracúva verejná správa, mohli poskytovať v súlade s otvorenými špecifikáciami a normami a sprístupňovať na nahliadnutie alebo opätovné použitie, pokiaľ sa neuplatňujú špecifické obmedzenia (týkajúce sa napr. ochrany osobných údajov, dôvernosti alebo práv duševného vlastníctva) ⁽²⁾. Súhlasí v tejto súvislosti s tým, že je potrebné zabezpečiť rovnaké podmienky pre slobodný softvér a preukázať aktívne a spravodlivé zváženie využívania slobodného softvéru so zreteľom na celkové náklady na vlastníctvo riešenia ⁽³⁾, pričom by sa mali uprednostňovať otvorené špecifikácie;
25. podporuje návrh, ktorý na zhromaždení pre digitálnu agendu v roku 2019 predložilo GR CNECT, aby sa vytvoril „miestny index DESI“, ktorý by dopĺňal existujúci index digitálnej ekonomiky a spoločnosti (DESI) stanovovaný každý rok na vnútroštátnej úrovni. Odporúča úzku spoluprácu medzi GR CNECT, Európskym výborom regiónov, programom Európskej siete na pozorovanie územného rozvoja a súdržnosti (ESPON) a ďalšími iniciatívami a inštitúciami, s cieľom vytvoriť koncepciu takéhoto indexu, ktorý by malo spolu s národným indexom DESI každoročne vypracúvať GR CNECT;
26. považuje miestny index DESI za dôležitý nástroj na posudzovanie územného vplyvu a riadenia budúcich politík EÚ v snahe podporiť väčšiu digitálnu inklúziu a identifikovať konkrétne výzvy spojené s digitálnou nerovnosťou. VR zdôrazňuje, že miestny index DESI by bol užitočný aj pre mestá a regióny v Európe a umožnil by identifikovať spoločné výzvy a úspešné postupy a podporovať partnerské učenie a spoluprácu medzi mestami a regiónmi;
27. na základe pozitívnych skúseností s iniciatívou WIFI4EU navrhuje vypracovať podobné ľahko použiteľné iniciatívy s obmedzenou administratívnou záťažou pre príjemcov. Odporúča preto zaviesť podobný systém poukazov pre digitálne audity na miestnej úrovni, v rámci ktorého by zapojené miestne samosprávy dostali poukaz na počiatočné posúdenie dostupnosti a kvality digitálnych služieb v danom spoločenstve, pričom zistenia by sa potom využili na informovanú diskusiu v miestnom zastupiteľstve a s miestnymi občanmi. VR zdôrazňuje, že tieto audítorské správy by mali poskytnúť aj rady, pokiaľ ide o prepojenie s podobnými iniciatívami v iných miestnych samosprávach v EÚ, a mali by sa využiť pri posudzovaní ďalšej podpory EÚ, ak je to potrebné;
28. zdôrazňuje, že digitálna transformácia musí vychádzať z udržateľného a konkurencieschopného dátového hospodárstva EÚ zameraného na človeka, ktoré musí byť založené na kvalite údajov a musí rešpektovať práva a súkromie jednotlivcov. Odporúča, aby Európa zaujala globálny prístup a vytvorila rámec pre správu údajov – pričom údaje by sa mali považovať za verejné statky a zdroje demokracie a miestneho rozvoja –, ako aj usmerňujúce zásady v oblasti údajov, a tak vyriešila problém nejednotnosti a roztrieštenosti;
29. požaduje posilnenie ochrany osobných údajov, pričom osobitná pozornosť by sa mala venovať otázke uplatňovania všeobecného nariadenia o ochrane údajov v oblastiach všeobecného záujmu, a zdôrazňuje, že je potrebná európska definícia pojmu údaje všeobecného záujmu na územnej úrovni;
30. zdôrazňuje, že je potrebné riešiť zásadnú otázku údajov, a to ako takú, ale aj v súvislosti s umelou inteligenciou, a takisto spôsob, ako k nej pristupujú miestne a regionálne samosprávy. Výbor by k tomu mohol prispieť uľahčovaním výmeny najlepších postupov a prehlbovaním úvah o správe osobných a verejných údajov na úrovni miestnych a regionálnych samospráv. VR ďalej poukazuje na úlohu, ktorú zohrávajú otvorené údaje pri šírení digitálnych inovácií z hľadiska jednotlivých územných celkov, a to ako demokratický partner a zdroj oživenia angažovanosti občanov. Vzhľadom na výzvy týkajúce sa ochrany a zvrchovanosti v oblasti údajov všeobecného záujmu vo vzťahu k digitálnym gigantom takisto vyzýva na dôkladné zamyslenie sa nad zásadami toku údajov;

V centre pozornosti občan

31. vyzýva všetky úrovne správy, aby sa v kontexte digitalizácie usilovali zvýšiť zapojenie občanov a posilniť ich právomoci, aby sa mohli podieľať na spoluvytváraní nových digitálnych riešení zameraných na rozmanité potreby občanov, najmä v súvislosti s inteligentnejšími mestami a komunitnými projektmi. Namiesto vývoja produktov založeného na technológii by sa mala pozornosť sústrediť na vytváranie techník, služieb a produktov zameraných na človeka, vrátane koncepcie zameranej na používateľa, spolutvorby a rýchlej realizácie pilotných projektov;

⁽²⁾ New European Interoperability Framework- Promoting seamless services and data flows for European public administrations (https://ec.europa.eu/isa2/sites/isa/files/eif_brochure_final.pdf).

⁽³⁾ Tamže.

32. zdôrazňuje, že digitalizácia je vecou dôvery, bez ktorej nie je možné rozvíjať verejné elektronické služby ani zabezpečiť potrebnú ochranu spotrebiteľom;
33. zdôrazňuje, že je potrebné rozvíjať miestne verejné kapacity s cieľom riešiť digitálne výzvy a posilniť autonómiu miestnych samospráv vo vzťahu k digitálnym gigantom. Vytvorenie miestnych verejných platforiem a platforiem občianskej spoločnosti, ktoré budú poskytovať okrem iného digitálnu odbornú prípravu, je krok správnym smerom;
34. konštatuje, že hoci digitálne technológie ponúkajú občanom nové možnosti komunikácie a šírenia informácií, prinášajú so sebou aj nové hrozby, ako sú kybernetické útoky a podvody, krádeže údajov, hrozby pre občianske slobody a verejnú činnosť, najmä na miestnej úrovni, a pokusy destabilizovať naše demokratické systémy. Je nevyhnutné investovať do kybernetickej bezpečnosti, keďže dôvera a informovanosť sú základom digitálnej Európy pre všetkých;
35. zdôrazňuje význam gramotnosti v oblasti umelej inteligencie, aby sa občania mohli zapojiť do spoločenskej diskusie o umelej inteligencii a kriticky zhodnotiť všetky tvrdenia;
36. vyzdvihuje význam ochrany spotrebiteľa, pokiaľ ide o digitálne služby. Vďaka presadzovaniu a poznaniu existujúcich pravidiel sa môže zlepšiť prístup ľudí k spravodlivosti a zvýšiť ich dôvera v elektronický obchod. K zlepšeniu situácie by mal prispieť napríklad plánovaný zákon o digitálnych službách (*Digital Services Act*);
37. pripomína, že v roku 2017 nemalo 43 % obyvateľov EÚ dostatočné digitálne zručnosti ⁽⁴⁾ a len jedna pätina podnikov uviedla, že svojim zamestnancom poskytla odbornú prípravu v oblasti IKT ⁽⁵⁾. Výbor regiónov zdôrazňuje, že miestni a regionálni aktéri by mali zabezpečiť, aby sa digitálne zručnosti systematicky rozvíjali na všetkých úrovniach vzdelávania, a to od vzdelávania v ranom detstve až po štúdium vedúce k odbornej alebo akademickej kvalifikácii, a ako základná zložka celoživotného vzdelávania, s využitím európskeho rámca digitálnych kompetencií (*DigComp*) a iných podobných kvalifikačných rámcov pre digitálne zručnosti. Výbor zdôrazňuje, že digitálnym vzdelávaním sa musí rozvíjať aj schopnosť kritického myslenia, aby boli používatelia digitálnych technológií pri prijímaní obsahu menej pasívni a aby dokázali tieto technológie racionálne spoločensky využívať;
38. vyzýva na výmenu osvedčených postupov na rozvoj digitálnych zručností mimo formálneho vzdelávacieho systému, najmä pre zraniteľné skupiny, a to okrem iného lepším využívaním iniciatív v oblasti digitálnych zručností, ako je Európsky týždeň programovania, iniciatíva Deň bezpečnejšieho internetu, iniciatíva Národná koalícia pre digitálne zručnosti a pracovné miesta a nástroj Europass CV;
39. zdôrazňuje, že v dôsledku digitálnej transformácie sa menia pracovné návyky, náplň práce a povolania, a tak sa niektoré pracovné miesta nevyhnutne stávajú zastaranými, preto sa verejný sektor a podniky musia dokázať pretransformovať a musia rekvifikovať pracovnú silu. Na to, aby sa zručnosti ľudí počas pracovného života mohli neustále zlepšovať, sú potrebné rôzne opatrenia a mechanizmy;
40. zdôrazňuje, že prístupné verejné online služby a mobilné aplikácie musia byť navrhnuté tak, aby ich vo všetkých situáciách mohli využívať všetci používatelia bez ohľadu na znevýhodnenie alebo zdravotné postihnutie. Bezodkladne treba zaviesť do praxe smernicu o prístupnosti;
41. pripomína, že digitalizácia zlepšuje dostupnosť verejných služieb osobám, ktoré môžu a chcú používať internet. Zároveň by sa však digitalizácia mohla ukázať ako výzva pre ľudí, ktorí možno potrebujú digitálne služby najviac, čím by sa zvýšilo riziko digitálnej nerovnosti. Miestne samosprávy by preto mali sledovať vývoj v oblasti digitálnej nerovnosti a hľadať spôsoby, ako zabrániť digitálnemu vylúčeniu;
42. požaduje, aby sa do všetkých digitálnych opatrení zahrnulo rodové hľadisko. Víta iniciatívy, ako je vyhlásenie Digital4Her, ktoré podporuje začlenenie žien do technologických sektorov;

Infraštruktúra

43. zdôrazňuje, že každý európsky občan má právo na pripojenie, ktoré mu umožní zapojiť sa do digitálnej spoločnosti a poskytne prístup k digitálnym službám. Stabilná a všadeprítomná digitálna infraštruktúra umožní všetkým využívať výhody digitálneho veku bez ohľadu na to, kde sa nachádzajú. Politika EÚ by sa v budúcnosti mala zamerať na zníženie nákladov na zavádzanie a využívanie širokopásmových sietí v miestnych spoločenstvách bez ohľadu na jeho rozlohu a hustotu obyvateľstva;
44. poukazuje najmä na problémy, ktoré majú pri zavádzaní digitálnej infraštruktúry najvzdialenejšie regióny z dôvodu ich obmedzení a vzdialenosti od európskeho kontinentu. Zdôrazňuje preto, že je potrebné zaručiť, aby tieto regióny, rovnako ako ostatné európske regióny vrátane najvzdialenejších regiónov, mali plné právo na pripojenie;

⁽⁴⁾ DESI 2019.

⁽⁵⁾ *Enterprises providing training to their personnel to develop their ICT skills*, 2017.

45. zdôrazňuje, že digitálne služby a služby elektronickej verejnej správy si vyžadujú vysokorychlostné a neprerušované širokopásmové pripojenie, ktoré by malo byť dostupné aj v oblastiach, kde súčasné obchodné podmienky nepodporujú budovanie prepojení. Optické siete by mali byť podľa možnosti založené na otvorenom prístupe, pri ktorom vlastníci siete, napríklad regionálne družstvá, umožňujú všetkým zainteresovaným prevádzkovateľom poskytovať svoje služby koncovým používateľom. Existujúce optické siete by sa mali otvoriť konkurencii;
46. víta investície programu Digitálna Európa do modernej vysokokapacitnej digitálnej infraštruktúry, ako sú siete 5G, ktoré sú potrebné na zavedenie digitálnych služieb a technológií v celej Európe. Výbor sa domnieva, že širokopásmové pripojenie preto zohráva kľúčovú úlohu v rozvoji inovatívnych a konkurencieschopných digitálnych služieb, za predpokladu, že rýchla normalizácia 5G môže zabezpečiť interoperabilitu telekomunikačných sietí;
47. zdôrazňuje, že spoľahlivé vysokorychlostné dátové spojenia sú v Európe potrebné, a to nielen na podporu digitálnych služieb a dátového hospodárstva, ale aj na to, aby sa potenciál moderných technológií mohol plne využiť v oblastiach, ako je automatizácia a inteligentné poľnohospodárstvo. Pokiaľ ide o komunikačné technológie pre inteligentné a interoperabilné systémy a služby, mali by sa podporovať zásady technologickej neutrality;

Financovanie a súčinnosť s inými politikami EÚ

48. očakáva, že v rámci nového programu Digitálna Európa budú vyčlenené dostatočné finančné prostriedky na zručnosti, vysokovýkonnú výpočtovú techniku, inovačné centrá a podporu zavádzania technológií umelej inteligencie;
49. navrhuje, aby sa program Digitálna Európa vykonával prostredníctvom rozsiahlych sietí regionálnych centier digitálnych inovácií, ktoré sa budú financovať z programu a budú zahrnuté do výrazne regionálnych digitálnych stratégií, ktoré sa budú týkať všetkých zložiek spoločnosti (a budú financované z programov EŠIF);
50. považuje za dôležité, aby sa program Digitálna Európa a ďalšie európske programy, ktoré zahŕňajú digitálne opatrenia, ako je Horizont Európa, Nástroj na prepájanie Európy a ESF+, spojili čo najprehľadnejším a komplementárnym spôsobom, aby sa predišlo duplicitě a dosiahla súčinnosť.

V Bruseli 9. októbra 2019

Predseda
Európskeho výboru regiónov
Karl-Heinz LAMBERTZ
